

UTÓSZÓ

ily különös, hogy a világirodalom legszebb filozófiai költeményei sokszor a népköltészet egyszerű szimbolumait használják föl a legmagasabb röppenésű gondolatok kifejezésére. Mintha az emberi szellem legvégső, leghatalmasabb szintéziseiben oda jutna vissza, ahol a gondolat először ébred öntudatlan álmaiból, a poézis egyszerű és naiv virágaiban bontja ki szárnyait. Végső egyszerűség és végső egység, a bölcsesség alfája és omegája ezekben az ősi képekben találkozik és olvad össze.

Vörösmarty harmincéves korában írta a *Csongor és Tündét*, tehát neki valóban túl az „emberélet útjának felén,” abban a korban, mikor az ifjúság első szenvedélyeit kitombolva, örömeit és csalódásait végigizelve költészetben és életben egyaránt ráeszmél először arra a nagy problémára, mi az élet célja, mi az emberi boldogság? S a feleletet a középkori magyar verses népmese, *Árgirus és Tündér Ilona* története adja meg allegorikus formá-

ban. Árgirus-Csongor az élet keserű tapasztalatain és viszontagságain keresztül hajszojja Ilona-Tündét, kit egyszer elvesztett, mint az ember a gyermekkori boldogságot, s kit csak számtalan szenvedés, kiábrándulás után talál meg szinte véletlenül, a sorsnak ép olyan személyes fordulatával, mint amilyen eddig hányta- vetette, mikor már-már kétségbeesik az éjt- szakában, a „szív többé nem vigasztalja és az ész megszorítja,“ megtalálja a szerelemben, abban a diadalmas szerelemben, mely amilyen váratlanul éri az embert, olyan ellenáll- hatatlan, s győzedelmeskedik az éj minden sötét hatalma fölött.

Jőj, kedves, örülni az éjbe velem,
Ébren maga van csak az egy szerelem.

Ez a kilobbanó ének, mellyel a hatalmas és élettől duzzadó, fantasztikus és minden fantasztikumon keresztül annyira realiztikus drámai költemény bezárul, legjobban kifejezi a férfi Vörösmartynak még minden elboruláson keresztül is érvényesülő életvágyát. Ez a köl- temény ép annyira érezteti az emberi életnek tarka-barkaságát, sokféle örömét és bánatát, sokféle vágyát és sokféle keresgélő emberbo- garait, mint magának a költőnek legbensőbb drámáját, mikor a legszörnyűbb kísértések szakadékai között megtalálja azt az utat, mely költői természetéhez legjobban illett, a mindent megváltó szenvedélyét.

Tegyük még hozzá, amit már százszor elismételtek, de százegyedszer sem szabad említetlenül hagyni: a magyar költői nyelv ebben a műalkotásban éri el első nagy, talán

legnagyobb diadalát. A simulékony, Proteusz- szerű trocheusok, melyek a fantasztikus és na- turalisztikus jeleneteket egyformán érzékelhe- tővé teszik, egyformán illenek az álmodozó Csongor és a folyton éhes-szomjas Balga, a rejtélyes Tünde és a rejtély nélküli Ilma, a veszekedő ördögfiak, a gonosz intrikus Mirigy és a légies Nemtők szájába, a méltóságteljes, tragikus jambusok az Éj asszonyának és a vándoroknak mélyértelmű szavaiban, olyan gazdag hangszereléssel szólalnak meg, mely valóban méltó ehhez az élet egész gazdag- ságát, minden szépségét és rútságát szimbo- lizáló költeményhez.

Budapest, 1921. szeptember havában.

KIRÁLY GYÖRGY.